

A média küldetése

Örülség, de nincs benne rendszer

mellesleg a hite lopneme minteln

csak úgy Talán most nekem is torgyáozni illenék, de valahogy annyi fontos dolgot találok azon kívül is. A múlt vasárnapi déli krónika közben például ismét Wittman Tibor – az egyik legjelentősebb magyar történész – feledhetetlen személye jutott eszembe. Arról beszéltek a rádióban, hogy mára csak 800 tehén maradt a kergemarhakórtól mentes szürke marhákból. Még csoda, hogy ennyi túlélte pragmatikus világunkat. Hiszen semmi hasznunk nem volt belőlük. Most bezzeg nagy hasznót hozhatnának. Ha nem hamarkodtuk volna el, sokkal többen lennének.

SZÉKELY KECSKÉS JÁNOS

csak úgy Wittman bőséges példatárral és eredeti elemzéssel alátámasztva igyekezett fejünkbe plántálni, hogy ne mereven tekintünk a történelemre, főleg ne vonjunk le elhamarkodott következtetéseket. Gyakran előfordulhat ugyanis, hogy egy látszólag hátrányos helyzet hordja magában a későbbi felemelkedés lehetőségét. Megkérdezte például, hogy hol volt a legtöbb gőzgép a XVIII. század végén. Anglia – választottuk kórusban. Pedig Franciaországot kellett volna mondanunk, hiszen ebben akkor még alaposan megelőzte a szigetországot. (Feltehetően nem a Watt által tökéletesített, hanem még a Newcomen-féle gőzgépről lehet szó.) A gőzgépeket eleinte fával, majd faszénnel, végül szénnel működtették. (A kettős működésű gépeket jóval később váltotta fel a csak széntüzelésű Corliss-féle gőzgép.) Éppen a fabőség volt a francia előny oka, ami gyorsan hátránnyá is vált. Ugyanis emiatt elmaradtak a technológiai fejlesztéssel, de az erdők gyorsan fogytak – míg az eleve kevés erdővel rendelkező angolok „kénytelenek” voltak kifundálni a kokszosítást, ami nemcsak szinte korlátlan üzemanyagot biztosított számukra, de hatékonyabb működést is lehetővé tett.

A rendszerváltozás kezdetén, amikor féltünk a latin-amerikanizálódástól, sokat gondolkoztam Wittman tanításán, és találgattam magamban, hogy van-e olyan, a szocializmus idején kialakult tulajdonsága a magyar, illetőleg közép-európai társadalmaknak, amit a kapitalizmus hoz vissza térve előnyünkre tudnánk kihasználni. Magam két olyan dologra gondoltam – a fejlett (kifejlesztett?) közösségi érzésre és a hatalmas vagyoni különbségek kialakulása elleni ható egyenlőség tudatra –, ami talán megátalítja, hogy a társadalmat megalázza, lelkileg is megnyomorító állapot kialakulhasson. Gondolhattak erre mások is, hiszen a legszürkeálománysabb párt és a hazai uralkodó sajtó semmin sem tudott jobban gúnyolódni, mint az „egyenlősdin”, és semmit sem emelt jobban

piesesztálra, mint az alfa-hímként viselkedő, személyiségi jogokkal rendelkező (értsd: senki által nem ellenőrizhető) egyént. Ez volt a macho-liberalizmus, aminek hatására alaposan túlteljesítettünk a különbségek kialakulásában, és keserűen gondolhatunk a korábban ijesztőnek ítélt példára: most az ottaniakat lehetne rigogatni a magyar viszonyokkal.

csak úgy De járt eszemben Wittman az elmúlt hetekben is, amikor a hazai sajtó kórusban szidta Torgyánt, hogy mit keres Dél-Amerikában. (Hm. Mégiscsak ide lyukadtam ki...) Nemcsak azért, mert megírta a kontinens történetét összefoglaló művét, hanem azért is, mert már a hetvenes évek elején arra hívta fel a figyelmet, hogy milyen előnyös lenne nekünk, ha fejlesztenénk gazdasági kapcsolatainkat a földrészt országaival.

De nincs miért búsulnom, hiszen az elmúlt héten sok pozitív élményem volt. Például hírül vettem a Magyar Nemzetből, hogy „*egyhangúlag általános vitára bocsátotta az Országgyűlés alkotmányügyi bizottsága a Honvédelmi Minisztérium és a Honvéd Vezérkar integrációjára vonatkozó törvényjavaslatot, illetve az ahhoz kapcsolódó alkotmánymódosításra irányuló előterjesztést. Az indítvány egyik lényeges eleme, hogy az integrációval megszűnik a honvédség parancsnoka funkció. Az alkotmánymódosítás értelmében az alaptörvénynek a rendkívüli állapot idején működő Honvédelmi Tanács összetételére vonatkozó rendelkezését úgy kellene megváltoztatni, hogy a testület tagjai közül a Magyar Honvédség parancsnoka kimaradjon, a vezérkari főnök pedig a Honvéd Vezérkar főnöke megnevezéssel csak tanácskozási joggal legyen a grémium tagja.*” Sokat vártam erre a hírről. Még 1990 tavaszán írtam meg könyvemben („*Vezéráldozat, avagy mit tettek a kiskirályok pánikban*”) azt a puccsot és politikai háttulütőit, hogyan és amiért Németh Miklós és a hirtelen civilvéddé vált Kárpáti Ferenc a választások előtt néhány hónappal kivette a katonaságot a kormány kezéből. Akkor azt hittem, hogy ezt a ballépést az MDF hetek alatt „visszacsi-

nálja”. Igaz, nem volt kétharmados többsége, de eltutyimutyiskodta ezt is, és csak a kurzus végére tett le valamit az asztalra. Keleti György ezt lesöpörte onnan, de a NATO követelésére uralmuk vége felé ő is napirendre tűzte. Szabó Jánoséknak is kellett három év ideig, talán azért, mert azt hitték, meg lehet oldani alkotmánymódosítás nélkül. Úgy látszik, most már a szoclib ellenzék is partner lett benne. Végül is mindegy, hogy egy nem létező hadsereget ki vezényel... Ráadásul elképzeléseik szerint maguknak készítik elő.

Örülhettem azért is, mert a hajdani ATV árnyékkormányból Varga Mihály után egy újabb árnyékminiszternek van esélye a tényleges bársonyszékbe ülni. (Na tessék, már megint Torgyán...) Gyimóthy Géza agronómus és teológus sikerrel szerepelt ott, de nem is volt nehéz dolga Nagy Frigyes ellenében, annak ellenére sem, hogy igyekeztem neki fogós kérdéseket feltenni. Elméleti kérdésekben a kiváló agrárközgazdász Szőke Gyula, a mindennapok problémáinak feltérképezésében pedig a főhadsegédből nagybirtokos és állattenyésztővé avanszált Pick Róbert segítettek. És emlékeim szerint a válaszokkal ők is meg voltak elégedve.

Az igazat megvallva, nekem a Gézában leginkább igen csinos nővére, Etelka tetszett, aki a tatai gimnáziumban évfolyamtársam volt. Róla persze az uralkodó sajtó mit sem tud (sajnálhatja), miként arról sem, hogy Gyimóthy dolgozott már a minisztériumban is, és rögtön neki esett. Most azzal nem lehet vádolni a potenciális minisztert, hogy rózsadombi jogász, tehát azon élcelődnek, hogy szeret énekelni. Szó, ami szó, ez igaz. Egyszer a pártelnököt helyettesítette valamelyik egyeztetésen Göncz Árpádnál, és a munkatársak nagy döbbenetére, egy idő után zsolttáréneklés szűrődött ki a párnázott ajtó mögül... Csak hát nemrég dicsérte meg a parlament énekkarát ugyanez a sajtó, és ennek Gyimóthy oszlopos tagja. Ha KoKoMa, vagy Lampert Mónika teszi, lelkesedjünk? Ha egy kisgazda, akkor „cikizzük le” érte? A tenor már csak szocialista hangnemből tetszik?

csak úgy De örülhettem azért is, mert az elmúlt héten megkaptam a Magyar Nemzettől a tavaly júniusi cikkem utáni honoráriumot. El tudom képzelni, hogy irigyelhetnek most néhányan, akik régebben várnak erre! Apropó, Magyar Nemzet. Gyakran emlegetem az internetet, de aki nem él vele, talán nem tudja, mire használható. Például arra, hogy itt olvasom ezt az újságot is, és ha olyan cikket találok, amire szükségem lehet, azt archiválom magamnak. Sajnos, ezt az újságot igen nehéz „lehívni”, olyan ügyetlen honlapja van. Például minden cikkről megjelenik egy rövid előzetes (általában az első flekknyi rész), és ha az egész írást el akarjuk ol-

vasni, ismét kattintani kell. De ha csak egy rövid glosszáról van szó, akkor először olvashatjuk előzetesen, majd még egyszer, a „teljes” változatban. Mindez sok idő, ami ilyen telefonárak mellett fontos szempont. Ráadásul minden letöltött oldalon van egy 42 kilobájtos reklám, amihez újabb egy 191 kilobájtos is csatlakozik. Ezek viszont jóval tovább töltődnek le, mint maga a cikk. Értene is az ember, hisz a reklámokból élnek az interneten is, de a Magyar Nemzet a Magyar Nemzetet (és újabb egy „testvérlap” Szabad Földet) reklámozza. Csak hát éppenséggel itt nincs sok értelme. Hacsaknem az a cél, hogy elriasszák az olvasókat... (Hírlík, hogy készül az új honlap.)

csak úgy Ami pedig a vitafórumokat illeti, a balos cenzúra önlebetonozása után a „negyvenek”, a kormánypártiak, jobb híján átvonultak az Indexről az Intemetóra. Cseberből vederbe, mert itt *Föld S. Péter* ex Kurír elméncséi jelenítik meg a nyitólap irányadó szemléletét. De nincs mit tenni, hiszen az új médiumot, az internetet még jobban kisajátította a balliberális oldal, mint a hagyományosat. Egyszerűen érthetetlen, hogy a konzervatív oldal egyetlen portált sem gründolt az elmúlt évek során, ami nemcsak azért baj, mert a tartalomszolgáltatás (ami rövidesen az ifjonck tudásának, világnézetének alapja lesz) a magyarbálinti sulinetes szemléletet követi, hanem azért is, mert a választásokra megnő az Internet szerepe. Talán éppen az az egy-másfél százaléknyi szavazat dönt majd, amit az internetesek jelentenek. Van persze más, talán még nagyobb probléma is. A jogi szabályozás nem követte az életet, és az esetleg felmerülő perekben csak a jelenlegi sajtó- vagy a média törvény alapján lehet majd ítélni. Eből pedig még nemzetközi botrány is lehet...

De nem panaszkodni akarok, már csak azért sem, mert a szórakozásból is kijutott: elég volt csak *Demszky Gábor* ámokfutását figyelemmel kísérem. Azt, amit az uralkodó sajtó kritika helyett, legjobb esetben is csak hallgatással honorál. Nem kommentálja ugyanis a kommunikációs kényszerítő üzött, a hetente, naponta felbukkanó képtelen ötleteit. Országértékeléséről szólunk már. „*A Fidesz és az FKGP ménteleppé változtatta az országot, mivel mindenki fedez valamit*” – mondta nem sokkal később e többértelmű mondatot a lovakba belebódult, fővárosi fedező mén. (Mikor mén?) Ráadásul körbe akarja lovagolni az országot, hogy jobban megismerje annak gondját. És a sajtó rendben lévőnek látja ezt. Az a sajtó, amelyik nem győzött *Lezsák Sándor* biciklizésén gúnyolódni. Pedig biciklínnyeregéből nem lehet úgy beszélni, mint a magas lóról. Persze van elődje is a pártelnök úrnak. Nem arra gondolok, hogy útja végeztével ő is fehér lovon vonul majd be a Bartók Béla úton, hanem egy koráb-

bi esetre. Lovon jámi ugyanis már a XX. század elején is gazdag különcködésnek, feltűnősködésnek számított. Így értékelték azt a gazdag bankárcsemetét is, aki az egyetem falához kötötte ki hátsólovát, míg az előadásokat hallgatta. De *Lukács György* tettei később is elég meghökkentőek voltak...

csak úgy Nem kevésbé azok Demszkyéi sem, aki bekukkantott *Mádl Ferenc* köztársasági elnökhöz is, és a közélet átláthatóbbá tételét, a parlament ellenőrző szerepének növelését, a közpénzek elköltésének ellenőrzését, a korrupció elleni harc fokozását hozta szóba. Kár, hogy a sajtó nem tudósított arról, milyen pozitív fővárosi példákkal támasztotta alá mondanóját.

Aztán látványosan megkérte *Dávid Ibolya* kezét, hozományul pedig az MDF-et kérte pártja számára. Majd kijelentette, hogy az MSZP és a Fidesz közeledésének egyik oka lehet, hogy *Nagy Sándor* és a mögötte álló vállalkozói körök nagy lehetőséget látnak a Széchenyi-tervben. (Apropó MDF! Igazi megújulás helyett ott is potyognak a csontvázak a szekrényből. Olvasom, hogy ki irányítja majd a költözést. Mégis van még mindig pénz arrafelé?) Mindenki sietve elhatárolódik ugyan Demszky ötleteitől, de közben harsányan szerepel, igyekszik tudatosítani a választókban, hogy immár nemcsak egy városállam feje, hanem pártelnökként az ország rendbetétele is reá vár. A Liberális Internacionáléban már sikerült is Orbán hűlt helyébe lépnie...

Órultság, amit tesz, de nincs benne rendszer. Eredménye mégis lesz, hiszen az uralkodó sajtó – saját állítólagos elveivel szemben – futtatja. Talán akármelyik párt megsínylette volna, ha valaki ilyen nyíltan diktatórikus attitűddel nyúlja le az elnöki posztot. Az SZDSZ mégis ekkor növelte népszerűségét. Hja kérem, a média... Amelyik ugeybár fő feladatának a „hatalom” elleni harcot tartja. Csak hát – ha szabad egy kicsit *Max Weberre* utalnom –, ha valaki uralmon van évek óta (ráadásul alig ellenőrizhető módon uralkodik), az éppen a tíz éve regnáló Demszky. Ennek is megvan az „eredménye”, de hát annyit beszéltem már e sorozatban a környezetpusztításról.

Ami a budai hegység nyugati oldalát illeti, erről is jó hírt kaptam. Budakeszin a képviselők megszavazták, hogy legyen népszavazás az Álomvölgyről és társairól. Csak annyi kellett hozzá, hogy az egyik Fidesz-képviselő név szerinti szavazást kérjen... Mindenesetre nagy játszma van a háttérben. Idéznék egy levélből, amit a napokban kaptam egy hozzáértőtől: „*Az urbanizációs gazdaságosság szempontjából a kis tőke parcellázása általában »rendszerbe programozott« szuburbanizációs veszteségekkel jár, mivel egyebek mellett a parcellázás sokkal nagyobb ütemben folyik, mint a közművesítés. Az utóbbi*

pótlólagos kiépítése ugyanakkor a beláthatatlan jövőbe tolódik. Drágább az út, a közműkiépítés, -üzemeltetés, az egyéni és a tömegközlekedés, a városi, közösségi szolgáltatások kialakítása.

Ez a folyamatosan halmozódó elmaradt fejlesztések, veszteségek egyik oldala. A másik, a természeti környezet degradálása, az ökológiai veszteség (erdők kiirtása, a természeti környezetre gyakorolt káros hatások kiterjesztése egészen a lokális ökológiai rendszer összeomlásáig.) A folyamat során a kis (és nagy) tőkések, az agglomerációs települések, valamint az ingatlanbizniszben érdekeltek elosztják egymás között a természeti forrás degradációjából nyerhető hozamokat, illetve megpróbálják az elmaradt fejlesztések, valamint a szerkezeti változások költségeit a közre áthárítani. De még az állam is érintett, amikor ösztönzi a zöldmezős beruházásokat. (Ez most a gazdasági növekedés egyik fontos tényezője.)

Mindez arra is visszavezethető, hogy nincs elfogadható áru telek és ingatlan a főváros közigazgatási határain belül.” Persze, hiszen a főváros pénze a metróra kell...

csak úgy El is illant a jókedvem, még jó, hogy a népszámlálásról írni, már nem is maradt helyem. Azzal pedig nem az a fő probléma, ami miatt a sajtó hisztérikusán támadja. Talán legközelebb kitérhetek rá.

Vasárnap este úgy is a következő „énekigazda”, a Naplóban nyilatkozó, kazettagyáros *Deésy Géza* a fő sztár. Meg maguk az elmúlt hónapokban kiegyensúlyozott hírszolgáltató tevékenysége szinte a Torgyánvadászatban merült ki. A Tények híreket szerző munkatársai pedig néhány nappal korábban bizonyították, hogy igazi hírszerző tevékenységet folytatnak. Kiderült, hogy ott gubbasztanak minden utcasarkon, jegyeznek minden látogatót, tudnak minden háttérbeszélgetésről, és ügyes kis összeesküvés-elméletet óklámláltak ki arról, hogyan buktatta meg a Fidesz vezérkara a kiszagda vezért. (Mégsem tudtam kikerülni a témát!) *Sváby András* klasszikus rendőrségi kihallgatási módszerrel készítette az interjút, ráadásul a lehallgatás is szóba került. A Népszabadság pedig hétfőn adta elő a maga verzióját.

Íme, a független média küldetése. Csoda-e, ha a nemzetet összefogó témákra nem futja. Csoda-e, hogy a tv2 kabarettistái krokodilkönnyeket ejtenek, hogy téma nélkül maradtak, és undorító összeállításokban Torgyánt pirosfehér-zöld pántlikákkal és árvalányhajjal jelenítik meg. Ilyen, ami nemzeti! Ez kell nektek?

Nem véletlenül emlegettem nemrégben a „csak úgy”-ban a hazai média kormánybuktató ambícióit. Mi lesz itt, ha a mostantól felszabaduló energia Orbán Viktorra zúdul? ■